

Sygn. akt *IV U 370/18*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 kwietnia 2019 r.

**Sąd Okręgowy w Rzeszowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:**

Przewodniczący: SSO Anna Guniewska

Protokolant: st. sekr. sądowy Magdalena Rykała-Płodzień

po rozpoznaniu w dniu 3 kwietnia 2019 r. w Rzeszowie

sprawy z wniosku S. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o wysokość emerytury i ustalenie kapitału początkowego

na skutek odwołania S. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

z dnia 09/01/2018 r. znak: (...)

i z dnia 15/01/2018 r. znak: (...)

zmienia zaskarżone decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. z dnia 09/01/2018r. znak (...) i z dnia 15/01/2018r. znak (...) w ten sposób, że nakazuje organowi rentowemu uwzględnienie w wyliczeniu kapitału początkowego i emerytury S. G. okresu zatrudnienia w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w S. od dnia 1 lutego 1978r. do dnia 3 kwietnia 1979r. i w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Ś. od dnia 4 kwietnia 1979r. do dnia 29 lutego 1980r. oraz ustala brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sygn. akt *IV U 370/18*

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 3 kwietnia 2019 r.

Decyzją z dnia 09.01.2018r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ponownie ustalił S. G. kapitał początkowy na dzień 01.01.1999r. Do ustalenia wysokości kapitału początkowego przyjęto podstawę wymiaru w kwocie 1 162,29 zł. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 95,20%. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalono w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru przez kwotę bazową 1220,89 zł. Łączny okres składkowy wyniósł 21 lat 8 miesięcy i 16 dni, tj. 260 miesięcy, zaś nieskładkowy – 3 miesiące i 25 dni. Do ustalenia wartości kapitału początkowego organ rentowy nie

uwzględnił następujących okresów: od 08.10.1993r. do 08.10.1993r., od 25.09.1996r. do 09.07.1997r., gdyż składka na ubezpieczenie społeczne nie została opłacona, od 21.02.1974r. do 21.03.1974r., od 01.02.1978r. do 31.12.1978r., od 01.01.1979r. do 03.04.1979r. i od 04.04.1979r. do 29.02.1980r., bowiem nie zostały wystarczająco udowodnione. Ponadto organ rentowy nie uwzględnił dochodów z 1979r. w kwotach 17 916,00 zł i 78 210,00 zł.

Decyzją z dnia 15 stycznia 2018r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R., po rozpoznaniu wniosku z dnia 28.12.2017r., przeliczył S. G. emeryturę od 13 listopada 2017r. Podał, że podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę. W oparciu o powyższe wyliczona kwota emerytury wyniosła 3 291,06 zł.

W odwołaniu od powyższych decyzji S. G. wnosił o zaliczenie do wartości kapitału początkowego i w konsekwencji do wysokości emerytury okresów pracy na podstawie dniówek obrachunkowych:

- w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w S. od 01.02.1978r. do 31.12.1978 i wynagrodzenia w kwocie 63 580,00 zł, dniówek obrachunkowych 440 oraz od 01.01.1979r. do 03.04.1979r. i wynagrodzenia w kwocie 17 916,00 zł, dniówek obrachunkowych 135,

- w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Ś. od 04.04.1979r. do 31.12.1979r. i wynagrodzenia w kwocie 78 210,00 zł, dniówek obrachunkowych 521,40 oraz od 01.01.1980r. do 29.12.1980r. i wynagrodzenia w kwocie 18 270,00 zł, dniówek obrachunkowych 137,04.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podnosząc, że skoro wnioskodawca będąc członkiem Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) udowodnił liczby przepracowanych dni, to brak jest podstaw do uwzględnienia spornego okresu jako okresu składkowego wyłącznie w oparciu o dostarczone dokumenty.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

S. G. urodził się (...)

W okresie od 1 lutego 1978r. do 3 kwietnia 1979r. był zatrudniony w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w S. na stanowisku agronom. W powyższym okresie pobierał wynagrodzenie w 1978r. - 63 580,00 zł i w 1979r. - 17 916,00 zł. W 1978r. otrzymał 440 dniówek obrachunkowych, zaś w 1979r. - 135 dniówek obrachunkowych.

Następnie od 4 kwietnia 1979r. do 29 lutego 1980r. pracował w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Ś. zajmując stanowisko przewodniczącego zarządu. Otrzymywał wynagrodzenie w dniówkach obrachunkowych. Zgodnie z zaświadczeniem wypracował dniówki obrachunkowe w wymiarze: IV 1979r. - 53,40, V 1979r. - 58,50, VI 1979r. - 58,50, VII 1979r. - 58,50, VIII 1979r. - 58,50, IX 1979r. - 58,50, X 1979r. - 58,50, XI 1979r. - 58,50, XII 1979r. - 58,50, I 1980r. - 45,68, II 1980r. - 45,68.

Praca w obu Spółdzielniach odbywała się w wymiarze co najmniej 8 godzin dziennie.

W legitymacji ubezpieczeniowej na kartach 84-85 widnieją pieczętki Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w S. potwierdzającej zatrudnienie wnioskodawcy od 1 lutego 1978r. do 3 kwietnia 1979r. na stanowisku agronom oraz Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Ś. potwierdzającej zatrudnienie od 4 kwietnia 1979r. do 29 lutego 1980r. jako Przewodniczącego Zarządu Spółdzielni.

Decyzją z dnia 9 stycznia 2018r. ZUS ponownie ustalił kapitał początkowy, zaś decyzją z dnia 15 stycznia 2018r. przeliczył wnioskodawcy emeryturę.

Powyższe decyzje są przedmiotem postępowania w niniejszej sprawie.

(dowód: zeznania wnioskodawcy, zeznania świadka Z. G. k. 35, zeznania świadka K. G. k. 35, zeznania świadka S. K. k. 35, zeznania świadka W. W. k. 35, legitymacja ubezpieczeniowa, opinia biegłego, dokumentacja osobowa z okresu zatrudnienia w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w S. i w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Ś., dokumentacja w aktach ZUS oraz dokumentacja w aktach niniejszej sprawy)

Sąd dał wiarę dokumentacji pracowniczej wnioskodawcy m.in. w postaci świadectw pracy, jak też wpisom w legitymacji ubezpieczeniowej, bowiem ich autentyczność i treść nie budziły wątpliwości. Wynika z nich jednoznacznie, iż S. G. od 1 lutego 1978r. do 3 kwietnia 1979r. był zatrudniony w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w S. na stanowisku agronom, zaś od 4 kwietnia 1979r. do 29 lutego 1980r. pracował w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Ś. na stanowisku przewodniczącego zarządu.

Sąd uznał za wiarygodne zeznania świadków Z. G., K. G., S. K. i W. W., bowiem pracowali oni z wnioskodawcą w spornych okresach i mają wiedzę o wykonywaniu przez niego pracy, jak też o jej wymiarze. Ich zeznania korespondują z dowodami z dokumentów.

Również zeznaniom wnioskodawcy Sąd dał wiarę, gdyż są logiczne, konkretne i spójne z zebraniem materiałem dowodowym.

Sąd, zgodnie z regułą zawartą w art. 233 § 1 k.p.c. dokonał oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, która przełożyła się na ostateczny wynik niniejszego postępowania.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 173 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2018r. poz. 1270 j.t.) dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenia społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy.

Stosownie do treści art. 174 powołanej ustawy kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12. Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6;
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-3 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

Odesłanie do wymienionych przepisów oznacza, że zasady ustalania podstawy wymiaru kapitału początkowego są takie same, jak zasady ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent. Zgodnie z art. 15 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wybór okresu do ustalenia podstawy wymiaru należy do osób zainteresowanych, jednakże ustawa określa w sposób wiążący pewne ramy czasowe, w obrębie których należy dokonać wyboru. Możliwe jest zatem: wybranie kolejnych (następujących bezpośrednio po sobie, bez względu na ewentualne przerwy w ubezpieczeniu) 10 lat z dwudziestolecia bezpośrednio poprzedzającego rok złożenia wniosku emerytalnego (art. 15 ust. 1); wybranie z całego okresu podlegania ubezpieczeniu dowolnych (niekoniecznie kolejnych) 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia stosownego wniosku. Skorzystanie z możliwości wyliczenia podstawy wymiaru z 20 lat (art. 15 ust. 6) następuje wyłącznie po złożeniu wniosku.

Nie ulega wątpliwości, że organ rentowy ustala kapitał początkowy na podstawie dokumentacji przedstawionej przez płatnika składek lub samego ubezpieczonego.

Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania oraz spółdzielczej umowy o pracę zgodnie z treścią § 22 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenie emerytalno – rentowe (Dz. U. Nr 237, poz. 1412) jest świadectwo pracy, zaświadczenie płatnika składek lub innego właściwego organu, wydane na podstawie posiadanych dokumentów lub inny dokument, w tym w szczególności:

1) legitymacja ubezpieczeniowa;

2) legitymacja służbowa, legitymacja związku zawodowego, umowa o pracę, wpis w dowodzie osobistym oraz pisma kierowane przez pracodawcę do pracownika w czasie trwania zatrudnienia.

W ocenie Sądu analiza zebranego materiału dowodowego w szczególności w postaci zapisów w legitymacji ubezpieczeniowej oraz świadectw pracy z 23.05.1979r. i 29.02.1980r., a także zeznań świadków i wnioskodawcy, jednoznacznie potwierdza zatrudnienie S. G. w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w S. od 1 lutego 1978r. do 3 kwietnia 1979r. oraz w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Ś. od 4 kwietnia 1979r. do 29 lutego 1980r. Dlatego też wymienione okresy winny być uznane jako okresy składkowe w rozumieniu art. 6 ust. 2 pkt 12 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Powołany przepis stanowi, iż za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991 r. następujące okresy, za które została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne albo za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne, tj. okresy pracy na obszarze Państwa Polskiego w rolniczych spółdzielniach produkcyjnych i w innych spółdzielniach zrzeszonych w (...) Związku Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych, w zespołowych gospodarstwach rolnych spółdzielni kółek rolniczych zrzeszonych w Krajowym Związku (...) oraz pracy na rzecz tych spółdzielni:

a) objętej obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, za które opłacono składkę na to ubezpieczenie lub w których występowało zwolnienie od opłacania składki,

b) przed dniem objęcia obowiązkiem ubezpieczenia społecznego z tego tytułu.

Kwalifikacja okresów składkowych według zasad określonych art. 6 ustawy emerytalnej, przebytych przed 1 stycznia 1999 r. winna być dokonana na podstawie przepisów obowiązujących w okresie zatrudnienia osoby ubiegającej się o przyznanie prawa do określonego świadczenia, w przedmiotowej sprawie dekretu z dnia 4 marca 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych, spółdzielniach kółek rolniczych i ich rodzin (Dz. U. 1976r. nr 10 poz. 54). Powyższe wynikało ze specyficznego charakteru pracy w spółdzielniach rolniczych oraz faktu, iż kwestie te nie są szczegółowo uregulowane przepisami ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Mając na uwadze, że w poszczególnych okresach roku kalendarzowego obciążenie spółdzielców i ich domowników pracą układało się bardzo różnorodnie, na gruncie prawa do świadczeń dla członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych stosowano fikcję prawną, gdzie za 1 dzień pracy przyjmowało się dniówkę obrachunkową. System ten stosowany był zresztą tylko do okresów pracy w spółdzielni przypadających po dniu 1 lipca 1962 r., kiedy wprowadzono nową ewidencję, odpowiadającą potrzebom emerytalnym. Wyznacznikiem pracy w spółdzielni nie był przeto dzień pracy, ale szczególnie miernik nakładu pracy, którym była dniówka obrachunkowa (dniówka inwentarzowa, także złoty obrachunkowy), a czasem stawki wynagrodzenia za poszczególne roboty. W stosunku do członków rolniczej spółdzielni produkcyjnej istotne dla zaliczenia roku pracy do okresu zatrudnienia wymaganego do uzyskania emerytury jest przepracowanie w tym roku wymaganej ilości dniówek obrachunkowych (por. wyrok Sądu Najwyższego z 1 września 2010r. II UK 80/10, Lex nr 661515).

Zgodnie z art. 4 powołanego dekretu przy ustalaniu okresu pracy w spółdzielni wymaganego do uzyskania świadczeń:

1) za dzień pracy uważa się 8 godzin pracy, a przed dniem 1 lipca 1962 r. dzień, który stanowił podstawę do obliczenia dniówki obrachunkowej; do dni pracy zalicza się również dni urlopu wypoczynkowego oraz dni pobierania zasiłku chorobowego, macierzyńskiego lub opiekuńczego,

2) za miesiąc pracy uważa się 20 dni pracy dla mężczyzny oraz 13 dni pracy dla kobiety(...);

3) za rok pracy uważa się rok obrachunkowy, w którym mężczyzna przepracował w spółdzielni co najmniej 240 dni pracy, kobieta 150 dni pracy (...).

Z zeznań świadków, jak też wnioskodawcy wynika, że w spornych okresach S. G. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, co najmniej po 8 godzin dziennie pracował na rzecz Spółdzielni. Powyższe potwierdzają również wpisy w legitymacji ubezpieczeniowej, jak też wystawione świadectwa pracy.

Mając na uwadze powyższe rozważania faktyczne i prawne Sąd w trybie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł o konieczności zmiany decyzji z dnia 9 stycznia 2018r. o ponownym ustaleniu kapitału początkowego, jak też decyzji z dnia 15 stycznia 2018r. o przeliczeniu emerytury i zobowiązał Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. do uwzględnienia w wyliczeniu kapitału początkowego i emerytury wnioskodawcy okresu zatrudnienia w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w S. od 1 lutego 1978r. do 3 kwietnia 1979r. oraz w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Ś. od 4 kwietnia 1979r. do 29 lutego 1980r.

Sąd Okręgowy pragnie również wskazać, że do zasad przyznawania i wypłacania świadczeń emerytalno-rentowych zastosowanie ma art. 118 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zgodnie, z którym organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w terminie 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, przy czym w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego, za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego (ust. 1a). W niniejszej sprawie, jak wynika z poczynionych ustaleń faktycznych, niezbędnym dla wyjaśnienia okoliczności spornych w sprawie było przeprowadzenie dowodu z dokumentów, jak też zeznań świadków i dopiero tak zgromadzony materiał dowodowy pozwolił na wydanie rozstrzygnięcia, co powoduje, iż nie można uznać, iż organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.